

שהיא של יחיד היא צרה, וכל צרה של רבים אינה צרה, לכן בקללות שבפרשת בחוקותי שנאמרו בלשון רבים, כל אחד חשב בלב שהקללות יחולו על האחרים, ולא עלה בדעתו שהכוונה אליו. לעומת זאת בפרשת כי תבוא נאמרו הקללות בלשון יחיד, לפיכך הוריקו פניהם..

תפארת הגרשוני, ילקוט מאיש לרעהו

אנקודל'ה

"מחוטב עציץ עד שואב מימיו"

ברש"י (פסוק ט): החשוב חשוב קודם. הנותן עצה טובה לחברו חשוב יותר מהלומד תורה לעצמו. שאל הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע את הרה"ק רבי מנחם מנדל מווארק זי"ע, מדוע הקדימה התורה את חוטב העצים לשואב המים, ובמה הוא חשוב יותר? השיב לו רבי מנחם מנדל, ש'חוטב עציץ' מרמז לחוטב עצה ליהודי – אדם שנותן עצה טובה לחבירו, ו'שואב מימיו' מרמז לאדם השואב ממימי התורה הקדושה. אדם העוזר לשני ונותן לו עצות טובות ומדריכו, עולה בחשיבותו על אחד השותה רק לעצמו ממימי הבאר של התורה הקדושה.

באהלי צדיקים, ימ"ל

"ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" (לא, יח).

הרה"ק הסבא משפולי זי"ע לא נהג לומר דברי תורה באוזני החסידים. פעם פגש בו הרה"ק בעל "מאור עיניים" מטשורנביל זי"ע והפציר בו להשמיע דבר תורה. השיב לו הסבא משפולי ברוב ענוותנותו: שמעתי שכתוב בתורה פעמיים לשון הסתרה במקום אחד. אמר לו ה"מאור עיניים" שאכן כתוב בפרשתנו "ואנכי הסתר אסתיר". פירש הסבא קדישא: "ואנכי" – ה' יתברך, אוהב "הסתיר" – את מי שמסתיר את עצמו מן הרבים ומצניע מעשיו, ודווקא אצל אדם כזה "אסתיר" – ה' יתברך מסתתר ושוכן בקרבו.

ילקוט מאיש לרעהו

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל" (כט, ט).

הקביעה "כולכם לפני ה' אלהיכם" מלמדת כי לפני ה' כולכם שווים. אמנם בעיניים אנושיות בעולם הזה ישנן חלוקות למעמדות ודרגות – "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם", אך בעומד לפני ה' מתבררת האמת האלוהית: מי שנחשב בעיני בני אדם כגדול, במרום אפשר שנחשב לקטן, כמאמר הכתוב "קטן וגדול שם הוא" (איוב ג, יט) – שכן במרום נראה מי הוא באמת הגדול ומי הקטן. וזהו גם הביאור בהמשך הפסוק "ועבד חפשי מאדוניו": מי שבעולם הזה נמצא בבחינת עבד, שם במרום הוא חופשי וגדול יותר ממי שמכונה כאן אדון, לפי שבשמיים עליונים למטה ותחתונים למעלה.

אלשיך הק'

"והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך" (כט, יח).

דברים אלו מוסבים כלפי מי שהם "טובים לבריות ורעים לשמים". כשמוכיחים אותם על עבירות שבין אדם למקום, הם מנחמים את עצמם בכך שיש להם לב טוב ורחמן כלפי הבריות, וזהו "והתברך בלבבו" – שהוא מוצא נחמה והצדקה ב"לבו הטוב". מתוך כך הוא אומר לעצמו שגם אם ילך בשרירות לבו ויחטא, "שלום יהיה לי". על כך מזהירה התורה כי לא יאבה ה' סלוח לו, אלא יענישו על העבירות וישלם לו שכר על המצוות, שהרי אין מצווה מכבה עבירה ואין עבירה מכבה מצווה.

כתב סופר

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל" (כט, ט)

במדרש תנחומא מובא שכששמעו ישראל את תשעים ושמונה הקללות שבפרשת כי תבוא, בנוסף לארבעים ותשע שבפרשת בחוקותי, הוריקו פניהם בחרדה ואמרו: "מי יוכל לעמוד באלו?", עד שבא משה ופיסס בדברי העידוד "אתם נצבים היום כולכם". לכאורה, מפני מה הוריקו פניהם רק בקללות שבמשנה תורה ולא בקללות שבתורה כהנים? אלא ידוע המדרש על הפסוק 'בצר לך', שכל צרה

עמוק בלבם, השלימו את נפשם ונעשו תמימים, כדכתיב
 "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

א זיס ווארט

**"והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו
 לאמר שלום יהיה לי... ורבעה בו כל האלה הכתובה
 בספר הזה" (כט, יח-יט)**

במדרש מובא על הפסוק "גם כל חולי וכל מכה אשר לא
 כתוב בספר התורה הזאת" (כח, סא), כי המכה שאינה
 כתובה בתורה היא מיתת צדיקים המכפרת על הדור. לפי זה
 מתבארים דברי הכתוב: כשהרשע שומע את "דברי האלה"
 ואת דרשת חז"ל שאינה כתובה בתורה, הוא מוצא לעצמו
 צידוק שקרי ו"מתברך בלבבו" כאילו שלום יהיה לו, מתוך
 מחשבה שהצדיקים ימותו ויכפרו על חטאיו במיתתם. על כך
 מזהירה התורה כי "ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה"
 – דווקא הקללות הכתובות בספר יחולו עליו במלואן, ואילו
 המכה שאינה כתובה, שהיא מיתת צדיקים, לא תגן עליו ולא
 תכפר על מעשיו.

אוצר הפנינים

סליחות

בנוסח "שמע קולנו" שבסליחות אנו מבקשים: "אל
 תשליכנו לעת זקנה", ונשאלת השאלה: מה עניין תפילה על
 ימי הזקנה לעסוק בסליחות שעניינן תשובה ומחילה? רש"י
 (תהלים עא) מפרש: "לעת זקנה – זקנה בחטאים, כלומר
 שחטאתי הרבה". ה"זקנה" אינה רק גיל, אלא מצב נפשי
 של שקיעה ממושכת בהרגלים רעים ובהרגלי חטא – מצב
 שבו האדם מאבד את המרץ והרצון להתחדש ולשפר את
 מעשיו. על כך אנו מתחננים בסליחות: גם אם הגענו למצב
 של "זקנה בחטאים" וקשה לנו להשתנות, אנא אל
 תשליכנו מלפניך.

תשובה נוספת מובאת בשם הבעל שם טוב (בספר "שפתי
 צדיקים"): המושג "זקנה" מסמל את השחיקה והקריירות
 הפוגעות בעבודת ה', כאשר המצוות והתפילות נעשות
 מתוך שגרה יבשה בבחינת "פרוטגמא ישנה" (צו שגרתי
 שאינו מעורר התרגשות). לפי זה, הבקשה "אל תשליכנו
 לעת זקנה" היא תפילה עמוקה שלא נדרדר למצב נפשי של
 "זקנה" בעבודת ה', אלא שהתורה, המצוות והתשובה
 ימשיכו להיות בעינינו תמיד כחדשות, מתוך חיוניות,
 התלהבות ורעננות מתמדת.

בספר "תולדות יעקב יוסף" מובא בשם הבעל שם טוב
 זי"ע, שכאשר אדם מרגיש ויודע שהוא שרוי בהסתר פנים,
 אין זה הסתר גמור, לפי שעצם ההרגשה מעוררת בלב
 געגועים וכיסופים לגילוי השכינה, ובכך הוא בוקע את
 המחיצות המפרידות ושב אל קונו. הקללה הקשה
 המרומזת בכפילות "הסתר אסתיר" היא כשההסתר עצמו
 נסתר מהאדם – דהיינו שאינו מרגיש ואינו יודע כלל שהוא
 נמצא בהסתר, ומתוך כך אין בו דרישה לאלוקות ואינו
 משתוקק עוד לקרבת ה' יתברך.

תולדות יעקב יוסף, ימ"ל

**"ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק
 ואמץ" (לא, ז)**

בגמרא במסכת כתובות (קג ע"ב) מובא שרבי ציוה את בנו
 לנהוג נשיאותו ברמה, כדי שתהיה אימתו מוטלת על העם
 וישמעו לקולו. וזהו ביאור הכתוב "לעיני כל ישראל":
 משה מורה ליהושע שכאשר העם רואה אותו, עליו
 להראות תוקף ורוממות – "חזק ואמץ" – ולא לנהוג עמם
 בענוה יתרה כדרכו בקודש, כדי שתהיה אימתו מוטלת
 עליהם ויקבלו את מרותו.

מבחר הפנינים

**"הן בעודני חי עמכם ממרים היתם עם ה' ואף כי אחרי
 מותי" (לא, כז)**

מצינו בחז"ל, שבשעה שעלה משה לקבל את התורה,
 החטיא השטן את ישראל כשהראה להם את מיטתו פורחת
 באוויר, ומתוך שסברו שמת – חטאו בעגל. וזהו שרמז
 להם משה בדבריו: "הן בעודני חי עמכם" – בשעה שהייתי
 עוד בחיים ורק חשבתם שמתתי, כבר "ממרים הייתם"
 ועשיתם את העגל; קל וחומר "ואף כי אחרי מותי" –
 כשאסתלק מן העולם באמת, בודאי יש לחוש שמא
 תחטאו.

מנחת יהודה

**"וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה
 הזאת עד תמם" (לא, ל).**

בספר "כתב סופר" מבאר את הלשון "עד תמם": משה
 רבנו אמר את דברי השירה הזאת אל בני ישראל
 בהתלהבות כה גדולה ועצומה, עד שהדברים עשו רושם